

⊗ דורש ציון ⊗

תבעה את כתובתה, היא ניוונת מנכסי יורשי בעלה (ראה רמב"ם אישות יח, א), ובכך מורה על רצונה לשמור על קשר עם בית בעלה: מטרונה. אשת המלך: אלמנה מעשרת השבטים, ולא משיבט יהודה ובנימין. רבי עקיבא לשיטתו שעשרת השבטים אינן עתידין לחזור (סנהדרין קי ע"ב): מאלו ומאלו. שהרי כולם גלו:

ד רבתי עם, רבתי בגוים. הריבוי הראשון הוא בכמותם (לעיל ב), והשני באיכות חכמתם (וראה דברים ד, ו ומלכים א ה, יד). ו'רבתי בגוים' משמעותו המכובדת בגויים, מלשון רבנותא, גדלה: מדינה, מדינתא. עיר: קתדרא. כסא מרופד ומהודר לאדם חשוב (מוסף הערוך): חד מירשלם וכו'. תרגום חופשי: אחד מבני ירושלים הלך לעיר אחרת (במהדורת בובר: אתונה) והגיע זמנו למות, הפקיד את כל רכושו ביד בעל הבית אצלו התגורר וציווהו

כתבתה. ורבנו אמרין^[א], למלך שפעס על מטרונה, וכתב לה גטה, ועמד, וחטפו ממנה. וכל זמן שהיתה מבקשת לנשא לאחר, הנה אומר לה, היכן גטיך^[ב]. וכל זמן שהיתה תובעת מזונותיה, הנה אומר לה, ולא פבר גרשתיך (בתמיהה. המו"ל). פה, כל זמן שישאל מבקשים לעבד עבודה זרה, הנה אומר להם הקדוש ברוך הוא, אי זה ספר פריתות אמכם (ישעיה נ, א). וכל זמן שמבקשים לעשות להם נסים פבתחלה, אומר להם הקדוש ברוך הוא, פבר גרשתי אתכם, הדא הוא דכתיב, שלחתי, ואתן את ספר פריתיה אליה (יימיה ג, ח).

דבר אחר, היתה פאלמנה. רבי עקיבא ורבנו. רבי עקיבא אומר, אלמנה, ואתה אומר פאלמנה (בתמיהה. המו"ל). אלא אלמנה מעשרת השבטים, ולא משיבט יהודה ובנימין. ורבנו אמרין^[א], אלמנה מאלו ומאלו, ולא מהקדוש ברוך הוא, שנאמר כִּי לֹא אֱלֹמֵן יִשְׂרָאֵל וַיהוָה מֵאֱלֹהֵינוּ (שם נ"א, ט):

ד רבתי בגוים (איכה א, ב) - והלא פבר נאמר רבתי עם (שם), ומה תלמד לומר רבתי בגוים, אלא רבתי בידעות. רבי הנא בשם רבי יוסי, בכל מקום שהיה אחד מבני ירושלים הולך למדינה, היו מציעין לו קתדרא לישב עליה בשביל לשמע חכמתו. חד מירשלם^[ג] אזל למדינתא, ארע זמניה לממת. איתי מרי דביתא,

[א] אמרין. י"ג אמרין: [ב] גטיך. י"ג גטיך: [ג] מירשלם. י"ג מירשלם:

❦ דורש ציון ❦

שאם יבוא בנו מירושלים ייתן לו את רכושו רק אם יעשה שלושה מעשי חכמה. אותו יהודי נפטר לבית עולמו, ולאחר זמן הגיע בנו לאותה העיר כדי ליטול את רכושו אביו. המנהג באותה עיר היה שלא לגלות לאורחים היכן מתגורר אחד מבני העיר. ראה הבן סָּפֵל מוביל מטען עצים, שילם לו תמורתו, וציווהו להובילו לבית בעל הבית שהיה אביו מתאכסן אצלו, וכך הצליח להגיע אליו, זה היה מעשה החכמה הראשון. לאותו מארח היו שני בנים ושתי בנות. בשעת סעודת הצהריים הגישו לפניהם חמש פרגיות, הפציר המארח באורח לחלקן בין המסובין. האורח נתן פרגית למארח ולאשתו, פרגית לשני בניו, פרגית לשתי בנותיו, ולעצמו נטל שתי פרגיות, אכלו כולם ולא אמרו דבר. בשעת סעודת הערב הגישו לפניהם תרנגולת פטומה, ושוב הפציר המארח באורחו לחלקה בין המסובין. נתן האורח את ראשה למארח, את בני מעיה לאשתו, את שתי שוקיה לשני בניו, את שתי כנפיה לשתי בנותיו, ואת גוף התרנגולת הניח לפניו. לכשתמה המארח על אופן החלוקה בראשונה ובשנייה, הסביר לו האורח שבסעודת הצהריים חילק את המסובים לארבע קבוצות בהתאם למעמדם (א. בעל הבית ואשתו; ב. שני בניו; ג. שתי בנותיו; ד. האורח), ואת הפרגיות חילק באופן שהשווה את מספר ה'חברים' בכל אחת

וְאֶפְקִיד בְּיַדֶּיהָ מִדְּלִיָּהּ. וְאָמַר לִיָּהּ, אֵין הוּא אֶתִּי בְּרִי מִן יְרֻשָׁלַם, וְיַעֲבִיד [א] לָךְ תָּלַת מְלִין דְּחַכְמָתָא, הַב לִיָּהּ מִדְּלִי. וְאֵין לָא, לָא תִּיהַב [ב] לִיָּהּ מִדְּלִי. וְעַבְדוֹן בְּיַנְיָהוֹן דְּלָא לְהוּי חַד מִנְהוֹן מַחְמִי בֵּיתָא דְּחַבְרִיָּה לְגַבִּי אַכְסָנָאִי. נַח נַפְשִׁיָּהּ, וְאַפְטָר לְבֵית עַלְמִין. לְבַתֵּר יוֹמִין, אֶתָּא בְּרִיָּהּ. כִּיּוֹן דְּמִטָּא בְּתַרַע פְּיִילִי דְּהֵהִיא מְדִינָתָא, חָמָא חַד טַעִין מוּבְלָא דְּקִיסִין. אָמַר לִיָּהּ, מְזַבִּין אַתְּ מוּבְלָא דְּקִיסִין (בתמיהה. המו"ל). אָמַר לִיָּהּ, אֵין. סַב לִי טִימַתְהוֹן, וְאוּבִיל יְתַהוֹן גַּבִּי פְּלִן. נְסַב [ג] טִימַתְהוֹן, וְאוּבִיל יְתַהוֹן גַּבִּי פְּלִן. הָוָה אֲזִיל הוּא, וְהוּא אֲזִיל בְּתַרְיָה [ד] עַד דְּמִטָּא גַּבִּי דְּרַתִּיָּהּ. אָמַר לִיָּהּ, אֵי, פְּלִן, תָּא סַב מוּבְלָא דְּקִיסִין. אָמַר לִיָּהּ, וּמִי מוּבְלָא דְּקִיסִין אֶמְרִי לָךְ דְּתִיתִי לִי (בתמיהה. המו"ל). אָמַר לִיָּהּ, אֵין, דְּלָא אֶמְרַת לִי אַתָּא, אֶלָּא הִדִּין בְּרַ נֶשׁ דְּאֶתִּי בְּתַרְאִי [ה], לִיָּהּ הַנּוֹן. לְאַלְתָּר אַפְתַּח לִיָּהּ בֵּיתִיָּהּ, וְנַכְנַס, וְיַהֲבוּ [ו] שְׁלָמָא דִּין לְדִין. הָא מְלָא חֲדָא.

מהקבוצות (שלושה). ובסעודת הערב חילק לכל סועד מנה המרמזת למעמדו בבית, ולפניו הניח את גוף התרנגולת הדומה בצורתו לספינה, בה הגיע לאותה העיר ובה עתיד לחזור לירושלים. בכך נשלמו שלושה מעשי חכמה, ואותו הבן קיבל את רכושו אביו במושלם מידי בעל הבית והלך לו לשלום: מִדְּלִיָּהּ, מִדְּלִי. רְכוּשׁוֹ, רְכוּשִׁי, כְּמוֹ 'מָה דְּלִיָּהּ' - מָה שְׁשִׁיךְ לּוֹ, 'מָה דְּלִי' - מָה שְׁשִׁיךְ לִי (ראה בערוך ערך מרל): לְבֵית עַלְמִין. 'כִּי הִלֵּךְ הָאָדָם אֶל בֵּית עוֹלָמוֹ' (קהלת יב,ה), הוּא הַקְּבֵר, הַבֵּית שִׁדּוּר שֵׁם לְעוֹלָם (ראב"ע): אֵי, פְּלִן. הוּי פְּלוּנִי:

[א] וְיַעֲבִיד. או וְיַעֲבִיד: [ב] תִּיהַב. או תִּיהַב: [ג] נְסַב. או נְסִיב: [ד] בְּתַרְיָה. י"ג בְּתַרְיָה: [ה] בְּתַרְאִי. י"ג בְּתַרְאִי: [ו] וְיַהֲבוּ. או וְיַהֲבוּ:

⊗ דורש ציון ⊗

מְגִיס. פירור לחם (ערוך ערך מגס), כלומר נתן לו מעט לחם להשיב רעבונו עד שיכינו את הסעודה: אַרְסֹטוֹן. סעודת היום (ערוך ערך ארסטון): פְּרִיגִין. פרגיות, עופות צעירים: פְּטִימָתָא. שהאכילה עד שתשמין (ראה רש"י ד"ה פֶּטֶם, ביצה כט ע"ב): אֶטְמָתָא. ירכיים: גְּפוּי. כנפיו: נָסַב גּוּפָא פּוֹלָא. במהדורת בובר 'נסב אילפא ושאר' (וכן הוא בנדפס להלן עִסְיבִית אָנָא הָדִין אֶלְפָא), והוא החזה הנקרא עד היום בפינו 'ספינה':

אָמַר לִיהּ, מֵאֵן אַתָּ. אָמַר לִיהּ, אָנָא הוּא
בְּרִיהּ דְּהוּא גְּבָרָא דְּמִית גְּבָד. אֲעִלִּיהּ,
וְעַבְד לִיהּ מְגִיס. וְהוּהּ לְהוּא גְּבָרָא תְּרִין
בְּנִין וְתַרְתִּין בְּנָאֲתָן. פֶּד מְטָא עֲנַתִּיה
דְּאַרְסֹטוֹן, אִיתִי קָמִיהּ בְּסַעוּדָתָא
חַמְשָׁה [א] פְּרִיגִין בְּתַבְשִׁילָא. כְּמָה דְּשֵׁרוּ
לְמִיכַל, אָמַר לִיהּ, סַב וּפְלַג [ב]. אָמַר לִיהּ,
לָא הִיא דִּידֵי. אָמַר לִיהּ, אָנָא צְבִי דְּתַסַּב
וְתַפְלִיג [ג]. נָסַב [ד] וּפְלַג [ב], וְיַהֲב [ה] פְּרִיגָא
בִּין גְּבָרָא וְאַתְתִּיהּ. וְנָסַב [ו] פְּרִיגָא תְּנִינָא,
וְיַהֲב [ה] בִּין תְּרִי גְּבַרֵי דְּהֵן תְּרִין בְּנֹזִי. נָסַב [ד] תְּלִיתָא, וְיַהֲב [ה]
בִּין תַּרְתִּין בְּנַתִּיהּ. נָסַב [ד] תְּרִין פְּרִיגִין, וְיַהֲב [ה] קָמִיהּ דִּידֵיהּ.
אֲכַלוּן, וְלָא אָמְרוּ לִיהּ וְלָא מִדֵּי. הָא מְלַתָּא תְּנִינָא [ז]. לְעַדָּן רַמְשָׂא,
אִיתִי תְּרַנְגוּלָא פְּטִימָתָא בְּסַעוּדָתָא. אָמַר לִיהּ, סַב פְּלַג [ח]. אָמַר
לִיהּ, לָא הִיא דִּידֵי. אָמַר לִיהּ, סַב פְּלַג [ח] בְּרַעוּתִי. נָסַב [ד] וּפְלַג [ב],
וְיַהֲב [ה] רִישָׁא קָמִיהּ גְּבָרָא. נָסַב [ד] בְּנִי מְעִיהּ, וְיַהֲב [ה] קָדָם אַתְתִּיהּ.
נָסַב [ד] תְּרִין אֶטְמָתָא, וְיַהֲב [ה] לְתַרִּין בְּנוּהִי. נָסַב [ד] תְּרִין גְּפוּי,
וְיַהֲב [ה] לְתַרְתִּין בְּנַתִּיהּ. נָסַב [ד] גּוּפָא פּוֹלָא, וְיַהֲב [ה] קָמִיהּ דִּידֵיהּ.
הָא מְלָא תְּלִיתָא.

אָמַר, הַפְּדִין פְּלַגִּין בְּאַתְרוּכֹן (בתמיהה. המו"ל). פְּלַגַת [ט] זְמָנָא קָמָא,
וְלָא אֲמַרִית לָךְ וְלָא מִדֵּי, וְהֵאִידָנָא אַתָּ עַבִּיד פְּדִין (בתמיהה. המו"ל).
אָמַר לִיהּ, לָאוּ אֲמַרִית לָךְ דְּלָאוּ דִּידֵי הוּא (בתמיהה. המו"ל). וְאַף
עַל גַּב דְּפַלְגִית [י], יָאוּת פְּלַגִית [יא]. זְמָנָא קָמָא, חַמְשָׁה פְּרִיגִין
אִיתִית בְּסַעוּדָתָא. אַתָּ וְאַתְתָּךְ וּפְרִיגָא, הָא תְּלַתָּא. תְּרִין בְּנָדָ

[א] חמשה. או חמשה: [ב] ופלג. או ופלגי: [ג] ותפליג. או ותפליגי: [ד] נסב. או נסיב: [ה] ויהב.
או ויהיב: [ו] ונסב. או ונסיב: [ז] תנינא. י"ג תנינא: [ח] פלג. או פליגי: [ט] פלגת. או פליגת:
[י] דפלגית. או דפלגיית: [יא] פלגית. או פליגית:

⊗ דורש ציון ⊗

נְסִיבִית מִיַּד מִן חוֹלְקֹכֹן. וכי נטלתי לעצמי יותר משעלה בחלקכם:

אַרְבַּעָה מִיְּרֻשָׁלַם. תרגום חופשי: ארבעה מבני ירושלים התארחו באתונה אצל אדם אחד, בערב סעדו על שולחנו וכששכבו לישון היו רגלי מיטת אחד מהם שבורות, והיא נסמכה על המיטה שלידה. המארח שכב בחשאי בסמוך אליהם, כדי לעמוד על דברי חכמתם. אמר הראשון, איני ישן על מיטה אלא תלוי אני על הארץ. הוסיף השני בגנות אכסניה ואמר, טעם כלב היה בבשר שאכלנו הערב. הוסיף השלישי ואמר, טעם קבר היה ביני. הוסיף הרביעי, אל תתמהו על אלו, אף המארח אינו בנו של אביו. אמר המארח בלבו, הראשון מהם צודק והשאר טועים. בבוקר בדק את הדברים לאשורם ומצא שכולם צודקים, כעס ואמר, וכי יבואו בני ירושלים לכאן ויעשונו ממזרים, הבה ונחליט שלא נארח אצלנו אחד מהם: אֲתֵינָא. אתונה, עיר בין שנודעה בחכמת אנשיה, וכוונת המדרש במעשיות אלו להראות עדיפות חכמת בני ירושלים על בני אתונה: לְרַמְשָׁא עֶבֶד לֹן אַרְסְטוֹן. לעיל (א) התבאר שהיא סעודת היום, ואכן במהדורת בובר גרס כאן 'בְּרַמְשָׁא עֶבֶד לֹן' שירוי, שהיא סעודה סתם:

חֲכִימִין אַנּוֹן סָגִין, אֲשֶׁמַע מְלָא מְנַהוֹן מַה דִּימְרוּן. עַל וּדְמָךְ לְגוֹא מְנַהוֹן. קָם בְּלִילֵיָא הֵהוּא דִּהוּה דְמִיךָ [ג] עַל עֵרְסָא פְּחִיתָא, וְאָמַר לֹן, מַה אַתּוֹן סְבִירִין, עַל עֵרְסָא אַנָּא דְמִיךָ [ג] (בתמיהה. המו"ל),

וּפְרִיגָא, הָא תְּלָתָא. תַּרְתִּין בְּנִתְךָ וּפְרִיגָא, הָא תְּלָתָא. וְאָנָּא וְתַרְתִּין פְּרִיגִין, הָא תְּלָתָא. נְסִיבִית מִיַּד מִן חוֹלְקֹכֹן (בתמיהה. המו"ל). הַאִידְנָא אִיתִית תְּרַנְגְּלָתָא, נְסִיבִית רִישָׁא וַיְהִיבִית לָךְ, דָּאֵת רִישָׁא דְבֵיתָא. נְסִיבִית בְּנֵי מְעִיָּה וַיְהִיבִית קָדָם אֲתַתְךָ, דְּמַנְהָ יַפְקוֹן בְּנֵיָא מִן מְעִיָּא. נְסִיבִית תְּרִין אַטְמַאתָא וַיְהִיבִית לְתִרִין בְּנֵיָךְ, דְּאֲנֹן עֲמוּדֵיָא דְבֵיתָא. נְסִיבִית תְּרִין גְּפִיָּא וַיְהִיבִית קָדָם בְּנִתְךָ, דְּלַמְחַר יַפְקוֹן וַיַּפְרְחוֹן מִן בֵּיתְךָ, וַיִּזְלוֹן לֹן לְבַעְלֵיהוֹן [א]. נְסִיבִית אַנָּא הִדִּין אַלְפָּא, בְּאַלְפָּא אֲתִינָא, בְּאַלְפָּא אַנָּא אֲזִיל. וְקוּם וְהַב מְדְלֵי דְאַפְקִיד אַבָּא גְּבָךְ, וְאִיזִיל לְאַלְתֵּר. יְהַב לִיָּה מְדְלֵיָּה, וְאִזִּל לִיָּה לְשִׁלְמָם, לְקַיִם מַה שְּׁנַאמַר רַבְּתֵי בְּגוֹיִם, רַבְּתֵי בִּידְעוֹת.

אַרְבַּעָה מִיְּרֻשָׁלַם [ב] אַתּוֹ לְאַתֵּינָא, אַתְּקַבְּלוֹן גְּבִי חַד בַּר נֶשׁ. לְרַמְשָׁא עֶבֶד לֹן אַרְסְטוֹן. מִן דְּאֲכַלוֹן וּשְׁתוֹן, אַתְּקִין לְהוֹן אַרְבַּע עֵרְסָאֲתָא, וְחֻדָּא מְנַהוֹן פְּחִיתָא וּסְמִיכָא אֲגַב חֲבַרְתָּה. מִן דְּקָמוּ לְהוֹן לְמַדְמַךְ, אָמַר, שְׁמַעִית דְּבִנֵי יְרֻשָׁלַם

[א] לְבַעְלֵיהוֹן. "ג לְבַעְלֵיהוֹן; [ג] מִיְּרֻשָׁלַם. "ג מִיְּרֻשָׁלַם; [ג] דְּמִיךָ. "ג דְּמִיךָ;

⊗ דורש ציון ⊗

טַבְחָא. קצב: אַמְרָא. כבש: אַצְטַמְטִימְתוֹן, אַצְטַמְטִימְתוֹן. כמות הבשר (ובהמשך: היין) היתה מצומצמת, אצל המוכר (אַצְטַמְטִימְתוֹן) או אצל הקונה (אַצְטַמְטִימְתוֹן): וְאַתִּית בְּעֵי. ובאת לבקש: קפילא. חנווני (מוסף הערוך ערך קפל): נַצְבָּא. נטוע: קופין. ריבוי של 'קפיפה' או 'קפיפה' (משנה שבת כב), מסננת על פי החבית: מְדְלֵי, מְדְלָא. רכושי, רכוש (כמבואר לעיל, עמ' עא): מַה אַנְן חַמִּין חַקָּא. מה אנו רואים כאן. כלומר, האם נמשיך לראות זאת כצופים מן הצד מבלי לעשות מאומה:

לִית אַנְא דְמִיךְ [א] אֵלָא אֲיֵרְעָא, וְאַנְא תְּלִי. אָמַר לֹון אַחְרֹון, אַף בְּשָׂרָא דְאַכְלָנֹון בְּרַמְשָׂא, טַעַם פְּלַבָּא הָוָה בֵּיהּ. אָמַר לֹון אַחְרֹון, אַף חַמְרָא דְשִׁתִּינֹון בְּרַמְשָׂא, טַעַם קַבְרָא הָוָה לֵיהּ. אָמַר לֹון אַחְרֹון, וְעַל אֵלִין אַתוֹן תְּמַהִין (בתמיהה. המו"ל), אַף גְּבָרָא דְהוּא מְרִיה דְבֵיתָא, לִית הוּא בְּרִיה דְאַבוּהּ. בִּין דְשִׁמַּע גְּבָרָא מְלִיָּא, אָמַר, חַד קִשְׁטָא, וְתַלְת שְׁקָרָא. קַם וְאַזְל מְצַפְרָא לְגַבֵּי טַבְחָא. אָמַר לֵיהּ, הֵב לִי מִבְּשָׂרָא דִּיהַבַּת לִי בְּרַמְשָׂא. אָמַר לֵיהּ, לִית לִי. אָמַר לֵיהּ, וְמַה הוּא עִסְקִיהּ. אָמַר לֵיהּ,

חַדָּא אַמְרָא הָוָה לֹון, וְהָוֹת יִנְקָא, וְמִיתָה אַמְתָּה. וְהָוָה לֹון חַדָּא פְּלַבְתָּא, וְהָוָה אַמְרָא יִנְיֵק מְנַה. בְּרַמְשָׂא אַצְטַמְטִימְתוֹן לְבְּשָׂרָא, וְאַתִּית בְּעֵי, וְלֹא הָוֹת לֹון אַחְרִי, וְיַהֲבִין לָךְ מְנַה. אָמַר, תְּרִין קִשְׁטָא, וְתִרִין שְׁקָרָא. אֲזַל גַּבֵּי קַפִּילָא, אָמַר לֵיהּ, הֵב לִי מִן הַהוּא חַמְרָא דִּיהַבַּת לִי בְּרַמְשָׂא. אָמַר לֵיהּ, לִית לִי. אָמַר לֵיהּ, וְמַה הָוָה עִסְקִיהּ. אָמַר לֵיהּ, חַד גַּפְנָא הָוָה לֹון, וְהָוָה נַצְבָּא עַל קַבְרִיה דְאַבוּנֹון, וְעַצְרִיהּ, וְיַהֲבִיָּהּ בְּקוֹפִין [ב], וְאַצְטַמְטִימְתוֹן לְחַמְרָא, וְאַתִּית בְּעֵי, וְלֹא הָוָה לֹון, וְיַהֲבִין לָךְ מְנַה. אָמַר, תְּלַת קִשְׁטָא וְחַד שְׁקָרָא. אֲזַל לְגַבֵּה דְאַמִּיָּה, וְאַמַּר לֵיהּ, בְּרִיה דְמֵאן אַנְא. אַמְרָה לֵיהּ, בְּנִי, בְּרִיה דְאַבוּךְ. אָמַר לֵיהּ, אַמְרִי [ג] לִי קִשְׁטָא, בְּרִיה דְמֵאן אַנְא, וְאַין לֹא, אַנְא קִטַּע רֵאשִׁיךְ. אַמְרָה לֵיהּ, בְּרִי, אַבוּךְ לֹא הָוָה מוֹלִיד [ד], וְדַחִילִית דְלֹא יִסְבוֹן מְדְלֵי קַרִיבוּהִי. בִּישָׂא עֲבַדִּית דְאַזְלִית וְזִנִּית, וְאַתִּיתִי [ה] יְתֵךְ לְכָל עֵתְרָא וּמְדְלָא הַדִּין (בתמיהה. המו"ל). אָמַר לֵיהּ, מַה אַנְן חַמִּין

[א] דְמִיךְ. י"ג דְמִיךְ: [ב] בְּקוֹפִין. י"ג בְּקוֹפִין: [ג] אַמְרִי. או אַמְרִי: [ד] מוֹלִיד. י"ג מוֹלִיד: [ה] וְאַתִּיתִי. או וְאַתִּיתִי:

⊗ דורש ציון ⊗
 דָּלָא נִקְבַּל חַד מִנְהוֹן. כפי
 שיסופר להלן בסמוך:

ה חַד מִיְרֻשָׁלַם וכו'. תרגום חופשי:
 אחד מבני ירושלים נכנס לפונדק
 באתונה ומצא בו אנשים יושבים
 ושותים יין. לאחר שאכל ושתה רצה
 ללון שם, אמרו לו שנוהג הוא אצלם
 שלא לקבל אורח (במהדורת בובר
 נוסף: מירושלים. וראה לעיל סוף אות
 ד. ועוד נוסף שם שהגיע לאותו פונדק
 רק לאחר שאף אחד לא הסכים לארחו)
 עד שיקפוץ שלוש קפיצות. ביקשם
 שידגימו לו כיצד מקפצים. קם אחד
 מהם (במהדורת בובר משמע שהוא
 בעל הפונדק, ורק שניהם שהו בו
 באותה עת) וקפץ קפיצה אחת לאמצע
 החנות, שנייה לפתח החנות, שלישית
 החוצה. נעל האורח הירושלמי את
 הדלת בפניהם (לגרסת הדפוס צריך
 לומר ששאר הנוכחים יצאו עם בעל
 הפונדק, ודוחק. ובמהדורת בובר הכל
 בלשון יחיד), ואמר להם, חייכם, מה
 שרציתם לעשות לי עשיתי לכם:

ו חַד מִאֲתֵינִס וכו'. תרגום חופשי:
 אחד מבני אתונה בא לירושלים, נתן
 כסף לילד ובקשו לקנות עבור שניהם
 תאנים וענבים. שמח הילד על השותפות
 של פרוטות האורח ושל רגליו שלו.
 כשחזר בקשו האתונאי לחלק ביניהם
 את הפרות, נתן הילד את הפרות
 היפים לאתונאי ואת הפרות הרעים נטל
 לעצמו. שיבח האורח את חכמת בני
 ירושלים, שהרי הכיר הילד בכך שאת
 הכסף שילם האורח, ועל כן הציע לו
 להטיל גורל, ומי שיזכה בגורל יקבל
 את שני החצאים, הטילו גורל וזכה

הכא, ייתון בני יְרֻשָׁלַם וְעַבְדֵינָן לָן מִמְזֻרִין
 (בתמיהה. המו"ל). תו נְעֵבִיד [א] בֵּינָן דְּלָא

נִקְבַּל חַד מִנְהוֹן:

ה חַד מִיְרֻשָׁלַם [ב] אַזְל גַּבֵּי תַגְרָא פְּאֲתֵינִס.
 אַתָּא, אַתְקַבַּל בְּחֻנוֹת. אֲשַׁכַּח בְּנֵי נָשִׁי
 שְׂרוּן יְתָבִין וְשִׁתָּן חֲמָרָא. מִדְּאֵכֶל וְשִׁתָּה,
 בְּעָא מְדַמוּף תַּמָּן. אַמְרִין לֵיהּ, עַבְדֵינָן בֵּינָן,
 דְּלָא נִקְבַּל בְּרֵי נֶשׁ אַכְסָנָאִי, אֵלָא עַד דְּקַפְּצִי
 תַּלְתָּ קַפִּיצִין. אַמַר לון, וּמִי אַנָּא יַדַע אֵיף
 אַתוֹן קַפִּיצִין. אֵלָא קוּם עֲבִיד קְדָמִי,
 וְאַעֲבִיד אַנָּא בְּתַרְךָ [ג] פּוֹתְךָ. קָם חַד מִנְהוֹן
 וְקַפְּצִי, וְאַשְׁתַּכַּח בְּמַצְעֵי דְחֻנוֹתָא. וְקַפְּצִי
 אַחֲרוֹן, אֲשַׁתַּכַּח עַל תַּרְעָא פְּמָא דְחֻנוֹתָא.
 קַפְּצִי אַחֲרוֹן, וְאַשְׁתַּכַּח לְבָרָא. קָם וּטְרַד
 תַּרְעָא בְּאַפִּיהוֹן. אַמַר לון, חֵיִיכוֹן, מַה
 דְּבַעֲיָתוּ לְמַעֲבַד [ד] לִי, עַבְדֵינָן לְכוּן:

ו חַד מִאֲתֵינִס אַתָּא לִיְרֻשָׁלַם, אֲשַׁכַּח חַד
 יְנוּקָא, יְהֵב לֵיהּ פְּרִיטִין. וְאַמַר לֵיהּ, זִיל
 וְאַיְתִי לָן תְּאֲנִין וְעֵנְבִין. אַמַר לֵיהּ, יִישֵׁר
 חִילְךָ, אַתְּ בְּפִרוּטָךָ וְאַנָּא בְּרַגְלֵי. מִן
 דְּאַתָּא, אַמַר לֵיהּ, סַב פְּלַג [ה]. נְסִיב [ו]
 מִיְנוּקָא, וְיֵהֵב [ז] קָמִי דִידֵיהּ בִּישִׁין, וְטַבְיָא
 הָוָה מִיְתֵי וְיֵהֵב [ח] קָמִי דִיהוּא גְבָרָא.
 אַמַר, טַבּוֹת אַנּוֹן אַמְרִין דְּבִנֵי יְרֻשָׁלַם
 חֲפִימִין אַנּוֹן סְגִיא. מִן בְּגִין דִּיהוּהּ יַדַע

[א] נְעֵבִיד. או נְעֵבִיד: [ב] מִיְרֻשָׁלַם. י"ג מִיְרֻשָׁלַם: [ג] בְּתַרְךָ. י"ג בְּתַרְךָ: [ד] לְמַעֲבַד. או לְמַעֲבַד:
 [ה] פְּלַג. או פְּלִיג: [ו] נְסִיב. או נְסִיב: [ז] וְיֵהֵב. או וְיֵהֵב:

⊗ דורש ציון ⊗

הילד בכל הכמות כולה: מִינוּקָא. תינוק: גּוֹזֵין. לוחות עץ קטנים המשמשים להגדלה, כמו גּוֹזָא (בבא קמא כב ע"ב), עצים יבשים (רש"י):

ז חַד מֵאַתְיִנס וכו'. תרגום חופשי: אחד מבני אתונה בא לירושלים, פגש ילד, נתן לו סכום כסף קטן ובקשו לקנות לו דבר ממנו יאכל וישבע ואף ייקח עמו לדרכו. הביא לו הילד מלח, העונה לתנאים שהציב: מִינוּקָא. תינוק: אֶסְטְרֵטָיא. דרך (ערוך ערך אסטרט): ח חַד מֵאַתְיִנס וכו'. תרגום חופשי: אחד מבני אתונה בא לירושלים, מצא מכתשת מושלכת, הביאה לחייט ובקשו לתפור לו אותה. נתן לו החייט מלוא חופניו חול ואמר לו, שזור לי חוטים ממנו ואתפרנה לך: מְדוּקָא. מכתשת: מְטֻלְקָא. מושלכת (ערוך ערך טלק):

ט חַד מֵאַתְיִנס וכו'. תרגום חופשי: אחד מבני אתונה בא לירושלים, פגש ילד, נתן לו מעות ובקשו לקנות בעבורו ביצים וחמאה. כשחזר, שאלו איזו חמאה עשויה מחלב עז לבנה ואיזו מחלב עז שחורה. שאלו הילד איזו ביצה היא של תרנגולת לבנה ואיזו של תרנגולת שחורה: מִינוּקָא. תינוק:

דָּלָא יְהֵב פְּרִיטִין מִן דִּידֵיהּ, נָסֵב [א] לִיהּ בִּישָׂא, וְטָבָאתָא יְהֵב קָמִיהּ דְּהֵהוּא גְּבָרָא, אֵלָא תָא נְעֵבִיד [ב] גּוֹזֵין [ג]. אִי אָנָּא אֲזִיל וְאַתְיִ לִי גְּבָדָּהּ, אָנָּא נָסִיב מֵאן דְּאִית קָמָדָּהּ. וְאִין אַתְיִ לָךְ, מַה דְּאִית קֹדְמוּי אַתְּ נָסִיב. וְעֵבְדוֹן בִּינֵיהוֹן, וְנָסֵב [ד] מַה דְּהָוָה לִיהּ:

ז חַד מֵאַתְיִנס אַתָּא לִירְשָׁלַם, אֲשַׁכַּח חַד מִינוּקָא, וְיֵהֵב [ה] לִיהּ פְּרִיטִין. אָמַר לִיהּ, זִיל וְאֲשַׁכַּח וְאִיתִי לִי מַה דְּאִכּוּל וְאֲשַׁבַּע וְאוֹתִיר וְאָסֵב לְאַסְטְרֵטָיא [ו]. אֲזִיל הוּא וְאִיתִי לִיהּ מְלַחָא. אָמַר לִיהּ, מְלַחָא אֲמַרִי לָךְ דְּתִיתִי לִי (בתמיהה. המו"ל). אָמַר לִיהּ, וְלֹא כֵן אָמַרְתָּ לִי, זִיל אִיתִי לִי מַה דְּנִיכּוּל וְנִשְׁבַּע וְנוֹתִיר וְאָסֵב לְאַסְטְרֵטָיא [ז]. חֲיִיךָ, אִית בֵּיהּ דְּתִיכּוּל

וְתִשְׁבַּע וְתוֹתִיר וְתִסָּב לְאַסְטְרֵטָיא:

ח חַד מֵאַתְיִנס אַתָּא לִירְשָׁלַם, אֲשַׁכַּח חַד מְדוּקָא מְטֻלְקָא, נָסִיבִיהּ וְאוֹבְלִיהּ גְּבִי חֲיֵטָא. אָמַר לִיהּ, חֲיֵיט לִי הַדִּין מְדוּקָא תְּבִירָא. אֲפִיק לִיהּ אִיהוּ מְלָא קִמְצִיָּה

חָלָא, אָמַר לִיהּ, שְׁזוֹר לִי חוּטִין, וְאָנָּא חֲיֵיט לִיהּ:

ט חַד מֵאַתְיִנס אַתָּא לִירְשָׁלַם, אֲשַׁכַּח חַד מִינוּקָא, יְהֵב לִיהּ פְּרִיטִין, אָמַר לִיהּ, זִיל וְאִיתִי בֵּיעִין וְחִבְצִין. מִן דְּאַתָּא, אָמַר לִיהּ, אַחְמִי לִי אִידָא [י] הִיא חִבְצָא דְּעָזָא חִינְרְתִי [יא], וְאִידָא [יב] הִיא דְּעָזָא אַפְמְתִי.

[א] נָסֵב. או נָסִיב: [ב] נְעֵבִיד. או גְּנֵבִיד: [ג] גּוֹזֵין. או גּוֹזִין: [ד] וְנָסֵב. או וְנָסִיב: [ה] וְיֵהֵב. או וְיֵהִיב: [ו] לְאַסְטְרֵטָיא. "ג לְאַסְטְרֵטָיא: [ז] אִידָא. "ג אִידָא: [ח] חִינְרְתִי. "ג חִנְרְתִי: [ט] וְאִידָא. "ג וְאִידָא:

⊗ דורש ציון ⊗

י חַד מֵאֲתֵינִס וכו'. תרגום חופשי:
אחד מבני אתונה בא לירושלים, פגש
כהן ושאלו, כמה עשן עולה מבעירת
חבילת עצים. ענהו הכהן, כשהיא
רטובה כולה נעשית עשן, וכשהיא
יבשה שלישה נעשה עשן, שלישה
נעשה אפר ושלישה נעשה חומר בעירה.
מניין ידע הכהן, מעצי המערכה:

יֵא חַד מֵאֲתֵינִס וכו'. תרגום
חופשי: אחד מבני אתונה בא
לירושלים, נכנס לבית הספר ומצא
תלמידים שרבים אינו עמהם, היה
שואלם והם עונים לו. הציעו לו הילדים
שכל שישאל שאלה ולא יוכל לענות
עליה, יקחו לו את בגדיו, והסכים.
הציעו לו להתחיל, משום שהוא מבוגר,
אך הוא העדיף שהם יתחילו משום
שהם בני המקום. שאלוהו חידה 'תשעה
יוצאים ושמונה נכנסים, שניים מוזגים
ואחד שותה ועשרים וארבעה
משמשים'. לא ידע לענות, ולקחו
הילדים את בגדיו. הלך אצל רבי יוחנן
(נראה שהכוונה לרבן יוחנן בן זכאי),
לקבול על מנהגם של בני ירושלים
להפשיט את אורחיהם מבגדיהם. השיבו
רבן יוחנן, שמא שאלוך שאלה ולא
ידעת להשיב, סיפר לו האורח את
החידה, ורבן יוחנן פתרה לו. 'תשעה
יוצאים' הם תשעה ירחי לידה, 'ושמונה
נכנסים' הם שמונת ימי מילה, 'שניים
מוזגים' הם דדי האישה, 'ואחד שותה'
הוא התינוק, 'ועשרים וארבעה
משמשים' הם עשרים וארבעה חודשים
עד שנגמל (ראה בכתובות ס ע"א). מיד

הלך האורח והשיבם תשובה והשיבו לו את בגדיו, וקראו עליו 'לולא תרשתם' וגו': אָהָה. לשון זעקה
וקובלנה (ראה שופטים יא, לה ומלכים ב ו, ה):

אָמַר לֵיהּ אִיהוּ, אֶת גְּבַר סַב, וְאַחֲמִי לִי
אֶת אִידָא [א] הִיא בֵּיעָתָא דְתִרְנַגְלָתָא
חִינְרְתִי [ב], וְאִידָא [ג] הִיא דְאַפְמִתִּי:

י חַד מֵאֲתֵינִס אָתָא לִירְשָׁלַם, אֲשַׁפַּח חַד
פְּהָנָא, אָמַר לֵיהּ, מוּבְלָא דְקִיסִין, פְּמָה
עֲבַדִּין תְּנִן. אָמַר לֵיהּ, פַּד רְטִיבָה הִיא,
פְּלָה תְּנִן. פַּד יַבִּישָׁה הִיא, תִּלְתָּא תְּנִן,
וְתִלְתָּא קָטִם, וְתִלְתָּא אָשָׂא אַכְלָה. מִן הֵן
יֵלִיף לָהּ, מֵעֲצֵי הַפְּעֵרְכָה:

יֵא חַד מֵאֲתֵינִס אָתָא לִירְשָׁלַם. עַל לְבִי
סַפְרָא, אֲשַׁפַּח מֵינּוּקָא דִּיתְבוּן תְּמִן,
וְרַבִּיהוֹן לָא הָוָה תְּמִן גַּבִּיהוֹן. הָוָה שְׂאִיל
לוֹן, וְהַנּוֹן מְגִיבִין. אָמַרִין לֵיהּ, תָּא
נַעֲבִיד [ד] בֵּינִן, דְּכָל דְשְׂאִיל שְׂאֵלְתָא וְנִצַּח
לְחַבְרִיָּה, דְּנִסְבִּין לֵיהּ מְנוּזִי. אָמַר לוֹן, אִין.
אָמַרִין לֵיהּ, אָמַר אַתָּ, דְאַת גְּבַר סַב. אָמַר,
אַתּוֹן דְּבַנֵּי אַתְרָא, מִקְדָּמִין לִי. אָמַרִין
לֵיהּ, הַדִּין מְלִיא, מַה אַנּוֹן. תְּשַׁעָה נְפָקִין,
וְתַמְנֵיא עָלִין, וְתִרִין מְזִגִין, וְחַד שְׂתִי,
וְעֶשְׂרִין וְאַרְבַּעָה מְשַׁמְשִׁין. וְלָא יְכִיל [ה]
מְגִיב לוֹן, וְנִסְבִּין מְנוּזִי. אָתָּא לְגַבִּי רַבִּי
יוֹחָנָן רַבִּיהוֹן, אָמַר לֵיהּ, אָהָה רַבִּי, כָּל
הַדָּא בֵּישְׂתָּא [ו] רַבְתָּא אִית גַּבִּיכוֹן, דְּכַד

[א] אִידָא. י"ג אִידָא: [ב] חִינְרְתִי. י"ג חִנְרְתִי: [ג] וְאִידָא. י"ג וְאִידָא: [ד] נַעֲבִיד. או נַעֲבִיד: [ה] יְכִיל.
י"ג יְכִיל: [ו] בֵּישְׂתָּא. י"ג בֵּישְׂתָּא:

⊗ דורש ציון ⊗

יב חַד מֵאַתְיִינְס וכו'. תרגום חופשי: אחד מבני אתונה בא לירושלים, השתדל ללמוד לשון לימודים וחכמה במשך שלוש שנים וחצי (ר"ש בובר: מספר מורגל במדרשים לציון פרק זמן ארוך), ולא הצליח ללמוד. לאחר תקופה זו קנה עבד עיוור (באחת מעיניו), והביע את צערו על כך שזה כל פרי אותן השנים. אמר לו המוכר, חייך (לשון שכרעה) שהוא חכם ביותר וצופה למרחוק. כשיצאו משער ירושלים אמר לו העבד שימהר צעדיו כדי להדביק את אותם שיצאו לפניהם על מנת להתלוות אליהם (מפני סכנת דרכים). שאלו האתונאי, וכי יש הולכי דרכים לפנינו. השיבו העבד בחיוב והוסיף שיש עמם נאקה (נקבת הגמל) עיוורת באחת מעיניה, מעוברת בתאומים, טעונה שני נאדות, אחד של יין ואחד של חומץ, רחוקה היא מאיתנו ארבעה מילין, וְנִגְמַל גוי מלווה אותה. אמר לו האתונאי, בן עם שערפו הקשה נשבר, מניין לך כל אלו. השיבו העבד, שהעשב שנאכל רק באחת מצדי הדרך לימד על כך שהנאקה עיוורת באחת מעיניה. סימני רביצתה בחול לימדו על כך שתאומים בבטנה. צורת הספיגה השונה של הטיפות שנטפו מהנאדות שעליה, לימדה על כך שהיא טעונה יין וחומץ. סימני שתן אדם במרכז הדרך ולא בצידה לימדו על כך שהגמל גוי ולא יהודי. רושם עקבות הנאקה בארץ מורה על כך שאינה רחוקה מהם יותר מארבעה מילין, משום שאחר עבור זמן הליוך ארבעה מילין הרושם מיטשטש (השווה לסיפור המובא בסנהדרין קד סוף ע"א): פְּיִילִי. שער העיר: גוד.

אַתָּא בַר נִשׁ אַכְסֵנְיָא לְבִינִיכוּן, אַתּוּן נִסְבִּין מְנוּי (בתמיהה. המו"ל). אַמַר לִיה, דְּלִמָּא מְלָא אַמְרוּן לָךְ, וְלֹא יְכִילת מְגִיב לְהוּן, וְנִסְבִּין מְנָךְ. אַמַר לִיה, אִין. אַמַר, וַיְמָה אַמְרוּן לָךְ. אַמַר לִיה, בְּן וְכֵן אַמְרוּן לִי. אַמַר לִיה, בְּנִי, תְּשַׁעַה נְפֻקִין, אֲלִין יְרֵחִי דְּבִטְנָתָא דִּילִידָתָא. וְתִמְנֵיָא עָלִין, תִּמְנֵיָא יוֹמִין דְּגִזְרִיתָא. וְתִרִין מְזִגִין, אֲלִין תִּרִין דְּדִיָּא דְּתִרְוִיהוּן מְזִגִין. וְחַד שְׁתִּי, הוּא מִינּוֹקָא דְּאַתִּילִיד. וְעֶשְׂרִין וְאַרְבַּעָה מִשְׁמֵשִׁין, עֶשְׂרִין וְאַרְבַּעָה יְרֵחִי מִינְקוּתָא. לְאַלְתָּר אַתָּא וּמְגִיב לֵון, וְנִסְבִּי [א] מְנוּי, וְקִרוּן עָלִיה, לֹולָא חֲרַשְׁתָּם בְּעַגְלָתִי, לֹא מִצְאָתָם חִידָתִי (שופטים י"ד, י"ח):

יב חַד מֵאַתְיִינְס אַתָּא לִירֻשָׁלַם. עֵבֵד תְּלַת שָׁנִין וּפְלַג לְמִילָף לִישָׁן דְּחֻכְמָתָא, וְלֹא יֵלִיף. בְּתַר תְּלַת שָׁנִין וּפְלַג, זָבֵן חַד עֵבֵדָא וְהוּא עֵוִיר. אַמַר, בְּתַר תְּלַת שָׁנִין וּפְלַג זְבִינִית עֵבֵדָא עֵוִיר. אַמַר לִיה, חֲיִיד, דְּהוּא חֲפִים טְפִי סְגִי, וְצִפִּי מִרְחֻק. מִן דְּנִפְקוּן מִן פְּיִילִי, אַמַר לִיה, גּוּד, דְּנִמְטִי לֹוּיָתָא. אַמַר לִיה, וְאִית לֹוּיָתָא קִפְמוֹן (בתמיהה. המו"ל). אַמַר לִיה, אִין, וְאִית קִפְמוֹן אֲנָקָא חֲדָא עֵוִירָא בְּחֲדָא. פִּרְגָא, וּבִטְנָה תִרִין. וְטַעְנָה תִרִין זִיקוּן, חַד

מהר: פִּרְגָא. מוחלפת, כלומר מעוברת (ערוך ערך פרג): זִיקוּן. נאדות (ערוך ערך זק):

⊗ דורש ציון ⊗

בְּסִים. חוּמָן: גַּמְלָא עֲמָם. גַּמְל
גוי, בר עממין: מְסוֹן. אמצע
(ערוך ערך מס):

יג חד מאתינס אַזל לירשלים,
והוה מפלי וכו'. תרגום חופשי:

אחד מבני אתונה בא לירושלים
(במהדורת בובר לא כתוב 'אַזל
לירשלים', אלא היה מלעיג על בני
ירושלים באתונה. וכן משמע מהמשך
הסיפור, שהוא לא הכיר את מציאות
החיים בירושלים. לגרסת הדפוס יש
להוסיף: לאחר שחזר לארצו) והרבה
ללעוג על בני ירושלים. אמרו, מי יביא
לכאן (כדי לעשו), ואחד מהם קיבל על
עצמו להביאו לירושלים קָרַח (דרך
בוזין). הגיע הירושלמי לאתונה
והתארח אצל אותו אתונאי. בבוקר
כשטיילו בשוק נפסקה רצועת סנדלו
של האורח, והוא נתן מטבע יקר
לסנדלר כדי שיתקנו, וכך היה גם
למחרת עם הסנדל השני. שאלו המארח
האם הסנדלים כל כך יקרים בירושלים,
והאורח השיב בחיוב. שאלו המארח,
אם אביא מטען של סנדלים לירושלים,
האם תעזור לי למכרם. האורח השיב
בחיוב, ובתנאי שלא תיכנס לירושלים
בלי תיאום עמי (במהדורת בובר משמע
שהירושלמי כלל לא התארח אצל אותו
אתונאי, אלא אותו אתונאי היה סנדלר

ואליו ניגש הירושלמי כדי שיתקן את סנדליו). האתונאי גייס סכום כסף נכבד וקנה כמות גדולה של סנדלים
(ולגרסת בובר נראה שייצרו בעצמו), ולאחר זמן הגיע לשערי ירושלים ושלה לקרוא למיודעו הירושלמי. אמר
לו מיודעו כי נוהג הוא בירושלים שאין אורח מוכר סחורה אלא כשראשו קרח משיער ופניו מושחרות (היונים
היו בהירי עור ומגודלי שער ראשם, והיהודים כהים יותר ושער ראשם מגולח - ראה במשנה נגעים ב,א ועבודה
זרה א,ג. וראה להלן ה,ה וצריך עיון). הסכים האתונאי, שהרי חשב שירוויח סכום גדול ממכירת הסנדלים. הושיבו
מארחו במרכז השוק, וכשניגשו אליו קונים, אחזו בסנדלים בידיהם ושאלו למחיר הסנדלים, נקט מחיר גבוה
מאוד, כך שכל אחד מהקונים טפח בסנדלים על קרחתו של האתונאי והלך לו. שאל האתונאי את מיודעו
הירושלמי, וכי עשיתי עמך רעה כזו כשהיית בעירונו. השיבו הירושלמי, מכאן ואילך אל תלעג על בני ירושלים:
מְפִלִי. לועג (ראה בערוך ערך פלא): גְרִיעַ. מגולח, 'יִגְלַח אֶת חֲצִי זָקָנָם' (שמואל ב יד) תרגם יונתן

דְחָמַר וְחַד דְּבַסִּים. ורחוקה אַרְבַּעָה מִלִּין,
וְגַמְלָא עֲמָם. אָמַר לִיה, עֲמָא דְתַבִּיר קָדְל,
בְּחָדָא עֵינָא מִנָּן אַת יָדַע דְּהִיא סַמְיָא
מִחַד עֵינָא. אָמַר לִיה, חָמִי דְחַד גַּבְהַ
דְּאוּרְחָא רִיעַ, וְחַד לָא רִיעַ. ודבטנה תְרִין,
מִנָּן אַת יָדַע. אָמַר לִיה, רַבְעָה לֵה, וְחָמִית
אַתְרַהוֹן דְּתַרוּיְהוֹן. אָמַר לִיה, מִנָּן אַת יָדַע
דְּטַעֲיָנָה תְרִין זִיקוֹן, חַד דְּחָמַר וְחַד
דְּבַסִּים. אָמַר לִיה, מִן מִטְפִּיתָא. דְּחָמְרָא
סְפִיג, וּבַסִּימָא תְסִיס. דְּגַמְלָא עֲמָם, מִנָּן
אַת יָדַע. דְּאַשְתִּין [א] בְּמִסוֹן דְּאוּרְחָא,
וְיְהוּדָאִי לָא מְשִׁתִּין [ב] בְּמִסוֹן דְּאוּרְחָא,
אַלָּא בְּחַד זְוּיָא. ורחיקא [ג] אַרְבַּעָה מִלִּין,
מִנָּן אַת יָדַע. אָמַר לִיה, עַד אַרְבַּעָה
מִלִּין, פְּרִסְתִּיהָ דְּגַמְלָא מִנְפְּרָא. מְפָאן
וְלַהֲלֹן, לִית הוּא מִנְפְּרָא:

יג חד מאתינס אַזל לירשלים, וְהוה מְפִלִי
בבני יְרִשְׁלָם סְגִיָא. אָמַר לִיה, מִנָּן יִזִּיל
ומיתי לִיה גַּבְהַן. אָמַר לִיה, אָנָּא אִיזִיל
וְאַיְתִי [ד] לִיה, וְרִישִׁיה גְרִיעַ. אַזל יְרִשְׁלָמִי

[א] דְּאַשְתִּין. "ג דְּאַשְתִּין: [ב] מְשִׁתִּין. "ג מְשִׁתִּין: [ג] ורחיקא. "ג ורחיקא: [ד] וְאַיְתִי. "ג וְאַיְתִי:

⊖ דורש ציון ⊖

וְגָרַע יָת פְּלִגּוֹת דְּקִנְהוּן; טְרִימִיקָא. מִין מִטְבַּע רוּמֵי שׁוּוּה שְׁלוּשָׁה חֲלָקִים שֶׁל אֵיסָר (ערוך ערך טרומיס): פִּיילִי. שַׁעַר הַעִיר: מִסּוֹן. אִמְצַע (ערוך ערך מס): יָד חַד פּוֹתָאֵי וְכוּ'. תְּרַגּוּם חוֹפְשִׁי: כּוֹתֵי אַחַד עֶשֶׂה עֲצֻמוֹ פּוֹתֵר חֲלוּמוֹת, שְׁמַע רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בְּרַבִּי יוֹסִי וְהַחֲלִישׁ לִלְכַת וְלִרְאוּת בַּמַּעֲשֵׂי אוֹתוֹ

לְאַתְיִנְס, אֶתְקַבֵּל גְּבִי הַהוּא גְּבָרָא. לְצַפְרָא, נַפְקוֹן תְּרוּיְהוֹן לְטִיָּלָא בְּשׁוֹקָא. אֶפְסִיק חַד סַנְדְּלִיָּה. אָמַר לִיָּה לְאַמְנָא, סַב לָךְ טְרִימִיקָא הַדִּין, וְעַבְדִּיה לִי הַדִּין סַנְדְּלָא. עַבְדִּיה לִיָּה. לְמַחַר, נַפְקִין תְּרוּיְהוֹן לְטִיָּלָא בְּשׁוֹקָא, אֶפְסִיק סַנְדְּלָא אַחְרִיתָא. אָמַר לִיָּה, סַב לָךְ הַדִּין טְרִימִיקָא, וְזִיל וְעַבְדִּיה לִיָּה בְּאַמְנָא לְהַדִּין סַנְדְּלָא דִּילִי. אָמַר לִיָּה, וְכָל הַדִּין יִקְרִין סַנְדְּלָא גְּבִיכוֹן (בַּתְּמִיָּהָה. הַמּוֹ"ל). אָמַר לִיָּה, אִין. אָמַר לִיָּה, מִכְּמָה דִּינָרִין. אָמַר לִיָּה, מִתְּשַׁעָה וּמִעֲשָׂרָה דִּינָרִין. וְכַד אַנּוֹן זִילִין, מְשַׁבְעָה וּמְשֻׁמּוֹנָה [א] דִּינָרִים. אָמַר לִיָּה, אִי אֶתִּינָא לְגַפִּיכוֹן בְּהָדָא סְחוּרְתָא, מְזַבִּינַת [ב] יָתָה לִי (בַּלְשׁוֹן שְׁאַלָה. הַמּוֹ"ל). אָמַר לִיָּה, אִין, אֵלָא דְלָא תִיעוּל [ג] לְמַדִּינְתָא פֶּר מְדַעְתִּי. כְּמָה דְעַבְד עַבְדָּא וְזַבִּין סְחוּרְתָא דְסַנְדְּלָא, אֵזֵל לִיָּה. סְלִיק לִירְשָׁלַם, וִיתִיב עַל תְּרַע פִּיילִי דְמַדִּינְתָא. שְׁלַח בְּתַרִּיהָ [ד], וְאַתָּא. פִּינּוֹן דְאַתָּא, אָמַר לִיָּה, עַבְדָּנּוֹן פִּינּוֹן דְלָא יִיעוּל [ה] פֶּר נֶשׁ לְמַזְבְּנָא זְבִינוּהִי, אֵלָא אִם פֶּן רִישִׁיה גְרִיעַ וְשַׁחְרוּר אַפּוּי. אָמַר לִיָּה, וּמָה אָנָּא מְזַנֵּק דְאַנָּא גְרַע רֵאשִׁי וְאַזְבִּין עַבְדִּתִּי. מִן דְגַרַע רִישִׁיה, נְסִפִּיה, וְאוֹתְבִיָּה בְּמִסּוֹן דְשׁוֹקָא. וְכַד הָוָה פֶּר נֶשׁ אֶתִּי לְמַזְבֵּן מִנִּיָּה סַנְדְּלָא, אָמַר לִיָּה, הַדִּין סַנְדְּלָא זֹנָא בְּכְמָה הָוָה. אָמַר לִיָּה, מִן עֲשָׂרָא דִּינָרִין אוּ מִן תְּשַׁעָה דִּינָרִין, בְּרַם לִית אָנָּא פְּחִית מִתְּמַנְיָא דִּינָרִין. וְכַד הָוָה שְׁמַע, הָוָה טַפַּח לִיָּה עַל רִישִׁיה בְּסַנְדְּלָא, וְאַזִּיל לִיָּה וְלָא זָבִין. אָמַר לִיָּה, כָּל הָדָא בִישְׁתָּא [ו] שְׁלִימִית לָךְ כִּד הָוִית בְּאַתְרָאִי (בַּתְּמִיָּהָה. הַמּוֹ"ל). אָמַר לִיָּה, מְכָאן וְלִהָבָא לָא תְּפִלִּי בְּבִנֵי יְרוּשָׁלַיִם:

יָד חַד פּוֹתָאֵי עַבְד נַפְשִׁיה מְפַשֵּׁר חֲלָמִין. שְׁמַע רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בְּרַבִּי

[א] ומְשֻׁמּוֹנָה. י"ג ומְשֻׁמּוֹנָה: [ב] מְזַבִּינַת. או מְזַבְנַת: [ג] תִיעוּל. או תִיעוּל: [ד] בְּתַרִּיהָ. י"ג בְּתַרִּיהָ: [ה] יִיעוּל. או יִיעוּל: [ו] בִישְׁתָּא. י"ג בִישְׁתָּא: